

#063

سوال نمبر 1

فرزندہ لودھی افسانہ نگاری ورج اگھڑواں تقاں
رکھدی اے، وضاحت کریں۔

جوابمعارف

فرزندہ لودھی افسانہ نگاری ورج اگھڑواں تقاں
رکھدیاں ہیں۔ البتہ 1937 وچ ہوشیار پور وچ جنھیاں
اپنی جنڈری دا اک عمر وچ جی سی یونیورسٹی وچ لائبریریئن
دے طور تے گزاریا۔ اینہاں دے مشہور افسانیاں
ورج بیاردا بھئی، آہر سی، کیوں، رومان دی موت شامل
اے۔ اینہاں میں جنے دے اوہی دے ناں نال کتاب لکھی
اویں لے ورج اوہناں نے ارج دے معاشرے دے اتے کاری
ضرب لائی اے۔ اوہ اپنے افسانیاں وچ کھیلے کھیلے نال
سوں والی زیادتی، جاگیرداراں دا اگھڑیا روہ دس دیاں
میں۔ اوہناں دی خدمات دے اعتراف وچ پنجابی فاؤنڈیشن
دوں اوہناں نوں ایوارڈ دتا گیا۔ اوہ کاسٹی دے دیپاڑے
2010 وچ ایس جہاں نوں برائے کھال آگوتھیاں۔

فرزندہ لودھی معراج دا اگھڑواں تقاں:

فرزندہ لودھی پنجابی ورج افسانہ نگاری اوہناں
دکھری تقاں رکھدیاں ہیں۔ اوہناں میں اپنے افسانیاں

سرج الجھر دے زمانے دے رگل ٹنگ تے وڑی کاری ضرب
لائی اے۔ اونہیاں دے افسانے تسلسل تے روانی،
اختصار، زمانے دی عکاسی، زمانیاں دا حقوق واسطے
کلم کردیاں نظر آؤندیاں نیں۔ آؤ اونہیاں دے افسانے
دیاں خوبیاں دا مختار اکر بیٹے۔

افسانے و سرج اختصار داورتاؤ:

-1

سرخندہ لودھی پوراں اے افسانیاں و سرج اختصار
دا آؤ کھاتے سنگھما رگل ورتیا اے۔ اوہ اوٹھی کول
بھی گل کردیاں نیں جی کول اونہیاں دے کرداراں
کول ضرورت پوندی اے۔ کوئی ملی گل نیں کر
دیاں۔ چنے دے اولے اونہیاں دے افسانے دا مجموعہ اے۔
جیہیں دا دیا جہ اونہیاں نیں خود لکھیا اے۔ اولے
سرج آگھدیاں نیں۔

افسانے دی تھیر کوئی پانی دا ریڑھ نیں اے۔
نہ پیدے سرج کوئی ملی گل کیتی گئی اے۔ اونہیاں کول
گل اے جیہی دے نال مواسشرے نے اوہ گلے کرداراں
اوتے پلاٹ لکھیا جاوے۔

تسلسل تے روانی:

-2

اونہیاں دے افسانیاں و سرج اک تہ تیبا دا دھکھرا انداز بیہ
گلہ اے۔ اوہ پیر گل اک روانی نال کردیاں دے۔ اونہیاں
نے پانڈیاں، اوٹا، اک اخباری گل و سرج پیر گل وڑے
دھکھرے تے چنگے انداز نال کیتی اے۔ جیہی پیر اک دی
سمجھ و سرج وی آجاندی تے۔ نالے اونہیاں دے نہیں دے

دردِ احققہ دی بھور سو جاندا اے۔ معاشرتی حالات دی نکاس:

-3

”چنے دے ادریلے“ روپیاں دے دس امنسا بنیاں دا مجموعہ
اے۔ جید لے وریج میراں امنسا لے ارج دے معاشرے
دی اعلیت نوں سماجھنے لے آؤندا اے۔ امنسا لے پائیدلان
وریج اوہ صہیدناں دے کردار اذکر کردیاں نیں۔ جیڑا اپنی
جندری ضرورتاں بھوریاں کرن ارج گنوار دیندا اے ہر
ادریج لے حالان میں جھنگہ بوند لے۔ اک اخباری گل،
اک چپ وریج جاگرو اراں تے زمانیاں دے مارے گل
کیتی گئی اے۔

شھیلے طبقے نال پیڑ لے ورتاؤ دی ننڈیا:

-4

ضر خندہ لو دکھی بھوری اہن امنسا نے پائیدلان، بھجلی
پیڑ کھائی، چنے دے ادریلے، اک اخباری گل،
وریج شھیلے طبقے نال بھون دالے ظلم تے زیادتی دی
مدد کر دیاں نیں۔ بھجلی پیڑ کھائی وریج معاشرے تے
جاگرو اراں دے ظلم تے بے اخی نوں دس دیاں نیں اک
لوڑ کھا آدی جیدی ساری حیاتی نالے تے اوٹے
پیسہ کے پیڑ کھاند لے رگ جان دی لیکن او دکھی
جندڑی کوئی جٹھا دن نیں آؤندا۔
”اک اخباری گل وریج اک ڈکیر ابا دیں جس د امرنی
متزل وی کراوے تے کوئی ادیلے خلاف گل نیں کرے۔
۵/۱۱/۵۱ دے وریج آن جاوں داکے کڑیاں نوں سناد لے دی

تے کوئی دیکھ کے متاثر ہو کر لیندے میں۔
جائگہ داراں تے جو ٹھے پیراں دی مذمت:

-5

فرخندہ طور دھی اپنے افسانیاں وچ جاگروہ تے سرماہہ کار تہ
 رو تے و ڈی تنقید کردیاں میں۔ عینیاں تے اپنے تہو لے
 لوکاں دا جینا ڈاھڈا اوکھا بنا رکھیا اے "پائیدار"
 وچ جمید جلدوں وقت توں بعد آفس الیٹرا 117 اے تے
 او دھا افسر ادنیوں لیند اے کہ لگد اتنیوں نوکری دی
 لوڑ نہیں اے۔ "اور" وچ فیکٹری دا مالک دستگیر
 نوں بیٹرتال دی وجہ توں او پدا اتنا بند کر دیند اے
 تے او دھی حال خالے او دھی کارووالی جیراں او 5 حال کمال
 دے کم کر کے اپنی ضرورتاں لہو یاں کر دے میں۔ تے وجہ
 یا سے "سچو لوڑا لے" وچ ارج محل دے جو ٹھے پیراں دی
 نند یا لیتی لئی اے۔ جیڑے طرح طرح دے طریقے ورتا لہو
 میں۔ پیر او پدا کوئی وی اثر نہیں ہوندا۔

زنائیاں دے حقوق دی پیر پیرنا:

-6

ہند دے اوپلے دے

مجموعے وچ شیعہ طبقہ دی مذمت توں کہو زنائیاں دے حقوق
 بارے و ڈی گل لیتی لئی اے۔ ارج محل دے جائگہ دار لوک
 شیعہ طبقہ نوں لہو دی منن جاندے۔ اونیاں دیاں عزتتاں
 دی جوتی درکباں میں۔ **اک چپ** سی دے وچ مالک دا
 پیر اپنے قتلے کم کرن والے دی لٹری نال جھوٹے بول کے تے
 اونہوں اپنے نال لے جاندا اے۔ بگھو اپنی عزت نوں اودلے

ویلو کے جب مادہ لینڈی اے۔ "اے اے اے" جی "اے اے اے"
 لکھاری دستدیاں ہیں کہ اوہ جیدوں رہنے آئیں جارہیاں
 ہونڈیاں ہیں آدو مندے اے اے لکھی دے پیچھے آؤندے
 ہیں اوہ مدد واسطے بلاؤندی اے لکھی اے اے اے اے اے اے
 عزیزوں بچو توں جانڈی اے۔

-7- پینڈ دی رہتل دی منظر کشی:

لکھاری اے

اصنافی ورج پینڈ دی رہتل دے بارے وڈا سو سبنا انداز
 حریتا اے۔ اوہ پینڈ دے ورج ہون والے ورجات
 نوں وڈے سو پینڈ انداز دس دیاہن۔ پینڈ ورج زمیناں
 دے اوتے قبضہ، چاچے، مامے دی لکھی دا دیاہ، جو کھے لہراں
 دا وڈا ڈیرا لگا رہندا اے۔ "چنے وے او پلے" ورج اوہ
 اک لکھی دا احمد دے بارے لکھی دیاں ہیں۔ جید او دیاہ صوبیاں
 نال ہوناں سی اوہ چاچے دی لکھی سی لہر جا جا وڈا حالان
 سی تے رو نھے روس نال و دیاہ لہر ہون دتا۔ سیکو لوڑا اے
 دے ورج جو کھے لہراں دی زند من بہتی لکھی۔ جس دا وکھوے انداز
 رہیہ کہ

"رب لوڑا اے تے سیکو لوڑا اے"

-8- سیاسی تبدیلیاں ول اے نظر:

ضر خندہ لودھی پوری معاشرے دے ورج آؤن والیاں
 سیاسی تبدیلیاں اوتے دی جھلکار مار دیاں ہیں جو لے
 پائینڈ ان ورج کنڈ کٹر جیدوں پینڈا اے لکھی چنگا

اے امامی حکومت ہی رہوے۔ حدوں تک رہائی حکومت

دے اور ہی سہوے ۱۶۔

”اُن اخباری گُل“ وچ امہ آگدیاں نہیں کہ حدوں

ساری نوں نیشنلائز کیتا اے باقی اہلے مینوں

کا ہر تو نیشن کیتا۔

9- تشبیہاں دے استعاریاں دا ورتاؤ :

مخزنہ لودھی پوراں نہیں رہنے افسانیاں نوں وکھری

تھانے رکھن واسطے اوہ لہ وچ تشبیہاں تے استعاریاں

دا ورتاؤ وی کیتا سی۔ تاکہ پڑھن والے ادنیوں

جنگی طرح دماغ وچ بچھا لیں۔

گندھ لہریاں بجلائی مار کے ہنڈیا جیو میں ڈر بل گھوڑا

سوار نوں بچھا کے ہنڈا اے۔

اُن پور گدہ آگدیاں نہیں۔

اپنی جھپتی رہیہ کھریاں نہیں جیو میں جھانر وچ لون

کھر دے۔

10- چنے دے اوہلے وچ سردار نگاری دا ورتاؤ :

چنے دے اوہلے دے ٹھوے وچ دس افسانیاں وچ

سردار نگاری نظر آؤندی اے۔ پھر افسانے وچ اُن

دکھرا کردار نظر آؤندا اے۔ جید لے نال ادنیوں سمجھنا

وڈا آسٹان سو جاندا اے۔ جیویں ”دکھری بایل“

وچ شریف، جمیلہ بیگم، کنوں آکھاں وچ جو تے اوہلے اداوند

سی۔ چنے دے اوہلے احمد دا سردار سی۔

آخریلا سطر:

مخضدہ لو دھئی لو دھئی سو رااں دہا اضمائنه نگاری
 ورج اُن اگھڑ و ااں مقام سہی۔ اونہیاں نے اپنے اضمائنبیاں
 دے مجموعہ چنے دے او بلے ورج معاشرے دے فہرڈے کردیاں
 او تے کاری گل بیتی اے۔ اوہ جاگیر دیاں، لبرال، زنانیاں
 دے بارے گل کردیاں نہیں تے نال او پدی مند با کردیاں
 نیں۔ چنے دے او بلے دے دیباچہ ورج اوہ اگھڑیاں
 نیں۔

میں اوہ ہی گل لکھنی آں۔ جیٹری کسے سو رتوں دی
 سمجھو آ جاوے۔ کوئی وڈی او کھنی تے طسی گل نہیں کردی
 البیس وجہ توں ای اونہیاں اضمائنه نگاری دے ورج
 اُن دڈا مقام رگھدیاں سن۔